

Pojasnila za področje gostinske posode (Pravilnik o merilnih instrumentih, poglavje MI-008/II)

1. Kaj pomeni izraz »gostinska posoda« z vidika meroslovnih predpisov?

Gostinska posoda« je posoda (kot je kozarec, vrč ali merilni kozarci), ki je predvidena za določanje prostornine tekočine (razen farmacevtskih izdelkov), ki se prodaja za takojšnjo porabo

2. Zakaj je gostinska posoda pomembna?

Zaradi pomembnosti zaščite potrošnikov. Področje gostinske posode je že od nekdaj urejeno z meroslovnimi predpisi tako v Sloveniji kot v tujini. Kako je pomembno to področje govori že samo dejstvo, da je gostinska posoda uvrščena na seznamu od deset merilnih instrumentov na področju meroslovja, (takoj ob boku števecv el. energije, tehtnic, bencinskih črpalk, vodomerov, plinomerov,) katera so urejena z direktivo o merilnih instrumentih MID. Če je področje urejeno z EU direktivo pomeni, da imajo merilni instrumenti, ki so izdelani v skladu z le-to, prost pretok v državah EU. Torej so zahteve na tem področju enake za vse države članice EU, ki so področje implementirale v svojo zakonodajo. Nadzorni organi posamezne države so odgovorni za ustreznost meril, ki prihajajo na trg (v konkretnem primeru kozarcev ali druge vrste gostinske posode).

3. Ali v primeru neustreznih kozarcev gostinec plača globo in višina le teh?

Pri prvem nadzornem pregledu se zavezancu izreče opozorilo in določi rok, v katerem mora nepravilnosti odpraviti. V primeru, če kršitelj v predpisanem času nepravilnost ne odpravi bo za kršitev lahko tudi finančno kaznovan. Globa za uporabo neustreznega merila v skladu s 1. točko prvega odstavka 27. člena Zakona o meroslovju znaša 417,29 EUR za pravno osebo in 208,65 EUR za odgovorno osebo.

4. Kateri so veljavni predpisi na tem področju?

Tradicija meroslovne ureditve gostinske posode je v Sloveniji že dolga, saj je bila le-ta urejana že z jugoslovanskimi predpisi, od leta 2002 do leta 2006 pa je bilo področje urejeno s Pravilnikom o meroslovnih zahtevah za gostinsko posodo (Uradni list RS, št. 117/02).

Leta 2006 je stopil v veljavo Pravilnik o merilnih instrumentih ((Ur. list RS, št. 42/06, 97/10 in 16/13), ki temelji na Direktivi o merilnih instrumentih (v nadaljevanju: MID direktiva). Pravilnik določa 10-letno prehodno obdobje, ko se lahko na trg dajejo merila (vključno z gostinsko posodo) označena v skladu s prej veljavnimi nacionalnimi predpisi ali označena v skladu z MID. Od 31.10.2016 bo na trg dovoljeno dajati samo gostinsko posodo označeno v skladu z MID.

Zaradi Uredbe ES 764/2008 je do 31.10.2016 na slovenski trg dovoljeno dajati tudi gostinsko posodo označeno na podlagi predpisov drugih držav članic EU, ki so veljali v teh državah članicah pred uveljavitvijo MID direktive, v kolikor je bila dana zakonito v promet v državi članici Evropske unije na podlagi predpisov v tej državi članici, ki so primerljivi z zahtevami v Pravilniku o meroslovnih zahtevah za gostinsko posodo.

5. Kako so označeni meroslovno ustrezni kozarci po starih slovenskih predpisih?

Meroslovno ustrezni kozarci, ki so bili izdelani, preskušeni in označeni po starih slovenskem predpisu iz leta 2002, nosijo oznako nazivne prostornine v enotah SI sistema (3cl, 1 dl, 2 dl, 0,5 l,..), ter državni žig v obliki ščita s črkami SI 1 (slika št. 1)

Slika št. 1: državni žig SI1 (kozarci steklarne Hrastnik)

Ti kozarci so meroslovno ustrezni in jih lahko gostinci kupujejo do 30.10.2016. Po 30.10.2016 bodo gostinci lahko obstoječe takšne kozarce še uporabljali do uničenja, vendar, jih ne bodo smeli/mogli več nabaviti.

Dodati sliko nacionalno označenih kozarcev s simbolom Steklarne Hrastnik?

6. Kako so označeni meroslovno ustrezni kozarci po starih predpisih proizvajalce iz drugih držav EU ?

Takšni kozarci v večini primerov ne nosijo posebnega državnega žiga ampak imajo le oznako merske črtice in označene nazivne prostornine (v SI enotah) in znak proizvajalca. Seznam teh proizvajalcev hrani vsaka država za svoje proizvajalce (na slovenskem seznamu je samo Steklarna Hrastnik) in enoten seznam ne obstaja. Gostinci oziroma dobavitelji kozarcev morajo dobiti od proizvajalca dokazilo, da so bili ti kozarci preskušeni po nacionalnih predpisih matične države.

Ti kozarci so meroslovno ustrezni in jih lahko gostinci kupujejo do 30.10.2016. Po 30.10.2016 bodo gostinci lahko obstoječe takšne kozarce še uporabljali do uničenja vendar jih ne bodo smeli več nabaviti.

7. Kako so označeni meroslovno ustrezni kozarci po novih predpisih MID direktivi ?

Kozarci vseh proizvajalcev, tako tujih kot domačih, ki so izdelani v skladu z MID direktivo, imajo enotno meroslovno oznako. Ta je sestavljena iz oznake CE, meroslovne oznake M z dvema zadnjima številka leta ugotovljene skladnosti in štirimestne identifikacijske številke kontrolnega-priglašene organa. Primer oznak je prikazan na slikah št. 2 in 3. Mesto na kozarcu, kjer mora biti meroslovna oznaka odtisnjena, ni posebej predpisano. Tako jo lahko najdemo na mestu poleg ali nasproti merske črtice, pogosto pa tudi na spodnjem delu kozarca. Gostinci bodo po 30.10.2014 kot meroslovno ustrezne lahko nabavljali samo tako označene kozarce.

Slika št. 2: Meroslovna oznaka po MID direktivi

Slika št. 3: Meroslovna oznaka po MID direktivi označena na kozarcu

Opomba: Ker za gostinsko posodo ni zahtevana redne overitev, letnica, ki je označena na kozarcih za gostinca ni pomembna in so enako ustrezni (do uničenja) kozarci z različno oznako leta (2006 (06) ali npr. 2014 (14)).

8. Kdaj mora gostinec uporabljati meroslovno ustrezen in označen kozarec?

Gostinec mora točeno pijačo izmeriti v meroslovno ustreznih in označenih kozarcih v primeru, da pijačo prodaja po količini, ki jo natoči v kozarec, npr. pri prodaji točenega piva, odprtih sokov, odprtih vin, žganih pijačah in podobno. Pijača, ki jo gostinec prodaja na takšen način, mora biti napolnjena vsaj do oznake, kar pomeni, da je spodnji rob meniskusa, ki ga oblikuje tekočina, poravnan z zgornjim robom merilne črtice.

9. Kdaj lahko gostinec uporabi »navaden« kozarec brez označb?

Če se pijača prodaja v originalno zaprti embalaži (steklenici, plastenki), kot se pogosto prodaja npr. pivo, vino, sok in podobno, ni potrebno, da je kozarec meroslovno ustrezen, saj je za količinsko ustreznost odgovoren proizvajalec (ali uvoznik). o. Količinsko ustreznost takšne pijače v meroslovnem nadzoru preverjamo v skladu s predpisi za predpakirane proizvode.

Prav tako v primerih, ko gostinec ne postreže pijače v kozarcu, s katerim to pijačo tudi izmeri, (npr. pri strežbi različnih žganih pijač ali nekaterih vin) in količino pijače izmeri v enem, postreže pa v drugem, običajno večjem ali »dekorativnem« kozarcu, lahko uporabi t.i. prenosni kozarec. To pomeni, da pijačo najprej izmeri v meroslovno ustreznem kozarcu in jo potem prelije v kozarec, v katerem pijačo postreže.

10. Ali se lahko uporablja avtomatske točilne naprave pri točenju pijač (večinoma se uporablja pri točenju žganih pijač)?

Avtomatski točilni aparati (t.i. šankomati ipd), ki jih nekateri gostinci uporabljajo pri merjenju iztočene pijače, niso regulirano področje v skladu z zakonom in se pri merjenju točenega žganja ne smejo uporabljati. V tem primeru je potrebno pijačo izmeriti le z meroslovno ustreznim kozarcem ali vrčem.

11. Kakšne so zahteve za plastične kozarce, ki jih gostinec uporablja pri prodaji pijač po količini?

Zahteve za plastične kozarce, ki se uporabljajo v gostinstvu so enake kot za ostale (steklene) gostinske kozarce.

12. Ali lahko gostinec pri strežbi vina v vrču, ki je meroslovno ustrežno označen, gostom skupaj z vrčem na mizo prinese kozarce brez meroslovne oznake?

Če je posoda v kateri postreže vino z ustrežno meroslovno oznako, potem so kozarci lahko brez oznake.

13. Kako je z uporabo kozarcev pri strežbi kave, ki jo ponudi strankam brezplačno?

Če je voda postrežena brezplačno, potem ni potrebe po kozarcu z ustrežno meroslovno oznako, če pa gostinec vodo zaračuna v skladu s cenikom, pa mora biti kozarec ustrežno označen.

14. Ali morajo gostinci zamenjati kozarce, ki so bili v času nakupa ustrežno označeni, vendar so te oznake še po »stari« zakonodaji ustrezne?

Kozarci, ki so bili v času nakupa ustrežno označeni (še s starimi meroslovnimi oznakami) se lahko uporabljajo neomejeno do uničenja. Svetujemo le, da naj bodo pri morebitnem nakupu novih pozorni in kupujejo kozarce z novimi oznakami po MID direktivi.

15. Kaj stori gostinec, ko ugotovi, da ima kozarce sicer označene vendar meroslovna oznaka ni ustrezna niti po stari zakonodaji in seveda ne po novi?

Gostinec lahko uporablja t.i. prenosni kozarec vendar izjemoma, tam kjer skorajda ni možna strežba v meroslovno označenih kozarcih (večinoma pri žganih pijačah), ali pa pri tistih pijačah, ki se jih količinsko ne proda veliko (npr., če se v gostilni zelo redko naroči vino po prostornini deci litra ali pa gostinec pri takšni strežbi uporablja posebne dekorativne kozarce in podobno), nikakor pa ni mišljeno, da se z enim ali parim prenosnim kozarcem nadomesti vse meroslovno neustrezne kozarce. Če gostinec opravi prelivanja pijače iz merilnega kozarca v meroslovno neoznačen kozarec se to praviloma opravi v pričo kupca.